

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Nauta, lammas, vuohi

24.1.2022

Luomutiimi

Seuraavien vaatimusten soveltaminen alkaa 1.1.2022

- Kaikkien tavanomaisten jalostuseläinten hankinta on luvanvaraista, mukaan lukien siitosurokset. Alkuperäisrotuisten eläinten hankinta ei edellytä lupaa ja ne voivat olla poikineita
- Käyttöön otetaan Ruokaviraston ylläpitämä luomueläinrekisteri
- [Luomueläinrekisteri – Ruokavirasto](#)
 - <https://www.ruokavirasto/viljelijat/luomumaatilat/luomueläimet/luomuelainrekisteri>

Seuraavien vaatimusten soveltaminen alkaa 1.1.2022

- Luonnonmukaisesti hoidetuilla eläimillä on oltava aina sääolosuhteiden ja vuodenaikojen ja maanpinnan tilan salliessa jatkuva päästy ulkojaloittelualueelle, mieluiten laitumelle.
 - Poikkeuksesta tulee ilmoittaa mahdollisimman pian ELY-keskukseen perusteluineen.
- Poikkeus nautojen loppulihotukseen sisällä laidunkauden aikana poistuu (loppulihotusvaihe) Huomioi tämä, kun suunnittelet nautojen laidunnusta kesällä 2022

Luvat

- Tavanomaisten täyskasvuisten siitosurosten hankinta edellyttää **aina ELY-keskuksen lupaa**
 - Tulee hakea ennen eläinten hankintaa.
 - Selvitys tulee liittää osaksi hakemusta
 - Siitosurosten määrä tulee olla sopivassa suhteessa yksikössä olevien jalostusnaaraiden määrään.
 - Lupa haetaan lomakkeella nro 9b ja kohta 4

Luvat

- Tavanomaisten naaraspuolisten jalostuseläinten hankinta
 - Enintään 10% täysikasvuista hevos- tai nautaeläimistä
 - Enintään 20% täysikasvuisista sika-, lammas- ja vuohieläimistä
 - Hankittavien eläinten lukumäärä laskettaessa, täysikasvuisten eläinten määrään lasketaan siitokseen käytettävät urokset sekä poikineet naaraat.
 - Selvitys tulee liittää osaksi hakemusta
 - Lupa haetaan lomakkeella nro 9b ja kohta 4

Luvat

- **Karjaa tai laumaa (nauta, hevonen, lammas, vuohi, sika) ensimmäistä kertaa perustettaessa.** Seuraavat ehdot tulee täyttyä:
 - eläimet hankitaan jalostustarkoitukseen
 - eläimet tulee kasvattaa luonnonmukaisesti vieroituksesta lähtien
 - Vasikat ja varsta ovat alle 6kk ikäisiä
 - Karitsat ja kilit alle 60pv:n ikäisiä
 - Porsaatt ovat alle 35kg
- Lupa haetaan lomakkeella 9b ja kohta 3.

Luomueläinrekisteri

- Ruokavirasto ylläpitää luomueläinrekisteriä, johon luomuviljelijä voi vapaaehtoisesti ja veloituksetta ilmoittaa luomujalostuseläimiä myyntiin
- Rekisteri perustuu luomueläimiä myyvien viljelijöiden ilmoituksiin eläinten saatavuudesta
- Myyjä vastaa, että myytävä eläin on luomu ja ostaja varmistaa asian
- Luomueläinrekisteri löytyy:
- <https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/viljelijat/luomutilat/elaimet/24.3-22-luomuelainrekisteri-rvn-sivuille.pdf>

[← Luomueläimet](#)

[Usein kysyttyä luomueläimistä](#)

[Tuotantoeläimet](#)

[Luomurehut](#)

[Mehiläishoito](#)

[Vesiviljely](#)

[Luomueläinrekisteri](#)

Luomueläinrekisteri

Luomutuotannossa on hankittava luonnonmukaisesti tuotettuja jalostuseläimiä aina, kun niitä on saatavissa viljelijän eläinten hankinnan tarpeita laadullisesti ja/tai määrällisesti vastaava määrä. Luomueläinten saatavuuden selvittämiseksi Ruokavirasto ylläpitää luomueläinrekisteriä, johon luomuviljelijä voi vapaaehtoisesti ja veloituksetta ilmoittaa luomujalostuseläimiä myyntiin. Rekisteri perustuu luomueläimiä myyvien viljelijöiden ilmoituksiin eläinten saatavuudesta. Viljelijän tulee luomueläintä luomueläinrekisteriin ilmoittaessaan varmistaa, että eläin on luomu, siirtymävaihe umpeutunut ja muut mahdolliset poikkeamat luomuhoidosta on huomioitu. Luomueläin poistuu rekisteristä, kun se myydään tai viimeistään 12 kuukauden kuluttua rekisteriin ilmoittamisesta. Jotta rekisteri on aina ajantasainen, viljelijän tulee ilmoittaa luomueläimen myynti Ruokavirastoon:

luomulisaysaineisto@ruokavirasto.fi

Luomueläinrekisteri: Haluan myydä luomujalostuseläimen

- [nauta](#)
- [sika](#)
- [vuohi](#)
- [lammas](#)

Luomueläinrekisteri: Haluan ostaa luomujalostuseläimen

- [luomujalostuseläin](#)

Uusittavat luvat vuoden 2022 aikana

- Nautojen kytkettynä pitäminen parsinavetassa
- Eläimille suoritettavista toimenpiteistä nupoutus/sarvien poistaminen.

Ruokinta

- Päiväannos voi sisältää keskimäärin 25 % ostettua SV2 rehua
- Nautojen, lampaiden, vuohien ja hevosten maataloudesta peräisin olevan rehun päiväannoksen sisältämästä kuiva-aineesta on vähintään 60% oltava karkearehua ja tätä on noudatettava nautaeläimillä 6kk:n iästä ja lampailla ja vuohilla 3kk:n iästä lähtien

Poikkeus

- SV1 lohkoilta saadun karkea- ja valkuaisrehun käyttö
- Poikkeus koskee ainoastaan valkuaiskasveja ja sen lisäksi seuraavien ehtojen on täytyttävä
 - Alueet kuuluvat omaan luomuyksikköön
 - Lohkoilla kasvaa rehukasveja tai valkuaiskasveja
 - Laidun tai rehulohkot eivät ole kuuluneet luomuyksikköön 5 aiempaa vuotena
- Esimerkkejä
 - 20% omaa SV1 ja loput omaa SV2
 - 20% omaa SV1 ja 5% osto SV2
 - 20% omaa SV1 ja 5% osto SV2 ja loput omaa SV2

Lääkintä

- Tilalla saa olla ainoastaan eläinlääkärin määräämiä lääkevalmisteita.
- Lääkkeiden varoaika on kaksinkertainen ja vähintään 48h.

Siipikarjarakennukset, muutokset

- Siipikarjarakennukset on rakennettava siten että kaikki linnut pääsevät helposti ulkojaloittelualueelle. Linnuilla on oltava luukkuihin esteetön pääsy.
 - Rakennuksen ulkorajalla on oltava ulosmeno-/sisääntuloluukut, joista pääsee suoraan ulkojaloittelualueille.
- Jokaisen ulosmenoluukun on oltava kooltaan linnuille sopiva. Ulkotilaan on johdettava useita vähintään 35 cm korkuisia ja vähintään 40 cm levyisiä ulosmenoaukkoja ja luukut on sijoitettava rakennuksen koko pituudelle.
- Rakennuksen ulkorajalla sijaitsevien luukkujen yhteenlaskettu leveys on oltava vähintään 4 m rakennuksen sisätilan vähimmäispinta-alan **käytettävissä olevan** alan sataa neliometriä kohti.
- **Käytettävissä olevan alan määritelmä** : vähintään 30 cm leveää aluetta, jonka kaltevuus on enintään 14% ja esteetön korkeus vähintään 45 cm ja johon ei lueta mukaan pesiä.

Siipikarjarakennukset, katokset

- **Sisärakennuksen ja katoksen** välillä sijaitsevien luukkujen yhteenlasketun leveyden on oltava **vähintään kaksi metriä** siipikarjarakennuksen sisätilan vähimmäispinta-alan käytettävissä olevan alan sataa neliometriä kohti.
- **Katoksen ja ulkoilujaloittelalueen** sijaitsevien luukkujen yhteenlasketun leveyden on oltava **vähintään 4 m** siipikarjarakennuksen sisätilan vähimmäispinta-alan käytettävissä olevan alan 100 neliometriä kohti.
- Vähimmäispinta-ala kananuorikoilla on 21 elopainokiloa neliometriä kohti.

Katoksen määritelmä

- Katos on siipikarjasuojan ulkopuolella ulkoilmassa sijaitsevaa ylimääräinen, eristämätön katollinen osa, jonka pisimällä sivulla on yleensä lanka- tai verkkoaita ja jossa on luonnonvaloa ja tarvittaessa keinovaloa, sekä kuivikkeita
- Ulkojaloittelalueiden tai -tarhojen seinien tulee olla avoimet, siten, että vain kantavat rakenteet, tarvittavat eläinaidat ja mahdolliset lintu- tai tuuliverkot sallitaan.

Siipikarjarakennukset, muutokset

- Kun kyseessä on Gallus gallus-lajin vanhempaispolven linnut, munijakanat, kananuorikot, munintarotuiset kukkopoijat ja Gallus gallus –lajin lihasiipikarja, osastojen välissä on oltava kiinteät väliseinät, puolisoljetut väliseinät, verkot tai verkkoaidat.
- Ruokaviraston tulkinta on, että osastoilla voi olla yhteinen ruokinta-, munienkeruu- ja lannanpoistolaitteisto

Siipikarjarakennukset, muutokset

- Siipikarjarakennuksissa voidaan käyttää monikerrosjärjestelmää
- Monikerrosjärjestelmää voidaan käyttää Gallus gallus –lajin linnuille mm. **munijakanoille ja tulevassa munantuotannossa käytettäville kananuorikoille**
- Monikerrosjärjestelmässä saa olla **pohjakerros mukaan lukien käytettävissä olevaa alaa enintään kolmessa kerroksessa**
 - Ruokaviraston tulkinnan mukaan, **lattia ja kaksi kerrosta, mutta pesäkerrosta ei lasketa kerrokseksi. Tasojen esteettömän korkeuden on oltava vähintään 45 cm.**
- Ylempänä olevat tasot on rakennettava siten, ettei lanta pääse putoamaan alempana olevien lintujen päälle, ja tasot on varustettava tehokkaalla lannanpoistojärjestelmällä.

Orret ja istumatasot, Vna 673/2010

- Siipikarjarakennukset on varustettava orsilla tai korotetuilla istumatasoilla tai molemmilla
- **Munivat kanat:** Orsien on oltava kanoille sopivasta materiaalista ja sellaisia, että kanat voivat käyttää niitä vaikeuksitta, eikä niissä saa olla teräviä kulmia. Orsia ei saa sijoittaa pehkujen yläpuolelle, ja orsien välisen vaakasuoran etäisyyden toisistaan on oltava vähintään 30 cm sekä etäisyyden seinästä vähintään 20 cm.
- **Kananpoikaset:** Kanalassa on oltava koko kasvatuskauden ajan tarkoituksenmukaisia orsia, jotka ovat koko ryhmän käytössä ja jotka on sijoitettu tasaisesti koko tilaan. Orsien on oltava sopivasta materiaalista ja sellaisia, että niitä voi käyttää vaikeuksitta, eikä niissä saa olla teräviä kulmia. (Tulossa oleva Vna kanojen suojelusta annetun asetuksen muutoksesta)

Ulkoilu, tarkennuksia

- Siipikarjalla on oltava aina sääolosuhteiden ja vuodenaikojen ja maanpinnan tilan salliessa jatkuva pääsy ulkojaloittelualueelle, mieluiten laitumelle, vähintään toukokuusta lokakuuhun, huomioiden rajoitukset
- Siipikarjan on päästävä ulkojaloittelualueelle, aina kun mahdollista, **vähintään 1/3 ajan elinajastaan.**
- Munijakanojen ja lihasiipikarjan on kuitenkin päästävä ulkojaloittelualueelle, aina kun mahdollista, vähintään 1/3 ajan elinajastaan, huomioiden rajoitukset
- Ruokaviraston tulkinnan mukaan alle 6 viikon ikäisiä poikaisia voidaan pitää sisätiloissa sääoloista riippumatta

Ulkoilualueet, tarkennuksia

- Ulkojaloittelualue saa ulottua **enintään 150 m päähän siipikarjarakennuksen lähimmästä ulosmenoluukusta**. Ulkojaloittelualue voidaan ulottaa enintään 350 m rakennuksen lähimmästä ulosmenoluukusta, jos ulkojaloittelualueella on huonon sään ja saalistajien varalta riittävästi suoja, jotka on sijoitettu koko alueelle tasaisesti siten, että hehtaaria kohden on vähintään neljä suojaa.
- Ulkoilualue on oltava pääosin monien eri kasvien muodostaman kasvuston peitossa.
- Siipikarjan ulkoilualuetta on kasvuston takaisinkasvun mahdollistamiseksi pidettävä tyhjillään vähintään kaksi kuukautta kunkin kasvatetun siipikarjaerän jälkeen. Toimijan on pidettävä kirjaa ajanjakson toteutumisesta.

Siirtymäsäädökset

- Mikäli rakennukseen tai sen ulkoalueisiin tulee muutoksia, on täytäntöönpanoasetuksen mukaan mahdollista käyttää jo olemassa olevaan rakennukseen muutokseen siirtymävaihetta, riippuen siitä mitä rakennuksessa tai sen ulkoalueissa muutetaan.
- Mikäli siirtymävaiheita käytetään, tulee niistä tehdä tarkat suunnitelmat jossa eritellään missä ajassa ja mitä muutoksia tehdään.
- Alkuperäiset suunnitelmat tarkastetaan tuotantotarkastuksella vuosittain.

Ruokinta, muutokset

- Siipikarjan ruokinnassa rehuomavaraisuuden tulee olla vähintään 30% (v. 2021 väh. 20%)
- Tav.om. kalaperäistä rehusta saatuja kalaproteiinihydrolysaatteja voidaan käyttää vain nuorelle siipikarjalle.
- Kalajauhoa voi käyttää ruokinnassa rajoituksetta.
- Päiväannos voi sisältää keskimäärin 25 % ostettua SV2 rehua

Poikkeus

- Poikkeus koskee ainoastaan valkuaiskasveja ja sen lisäksi seuraavien ehtojen on täytyttävä
 - Alueet kuuluvat omaan luomuyksikköön
 - Lohkoilla kasvaa rehukasveja tai valkuaiskasveja
 - Laidun tai rehulohkot eivät ole kuuluneet luomuyksikköön 5 aiempaa vuotena
- Esimerkkejä
 - 20% omaa SV1 ja loput omaa SV2
 - 20% omaa SV1 ja 5% osto SV2
 - 20% omaa SV1 ja 5% osto SV2 ja loput omaa SV2

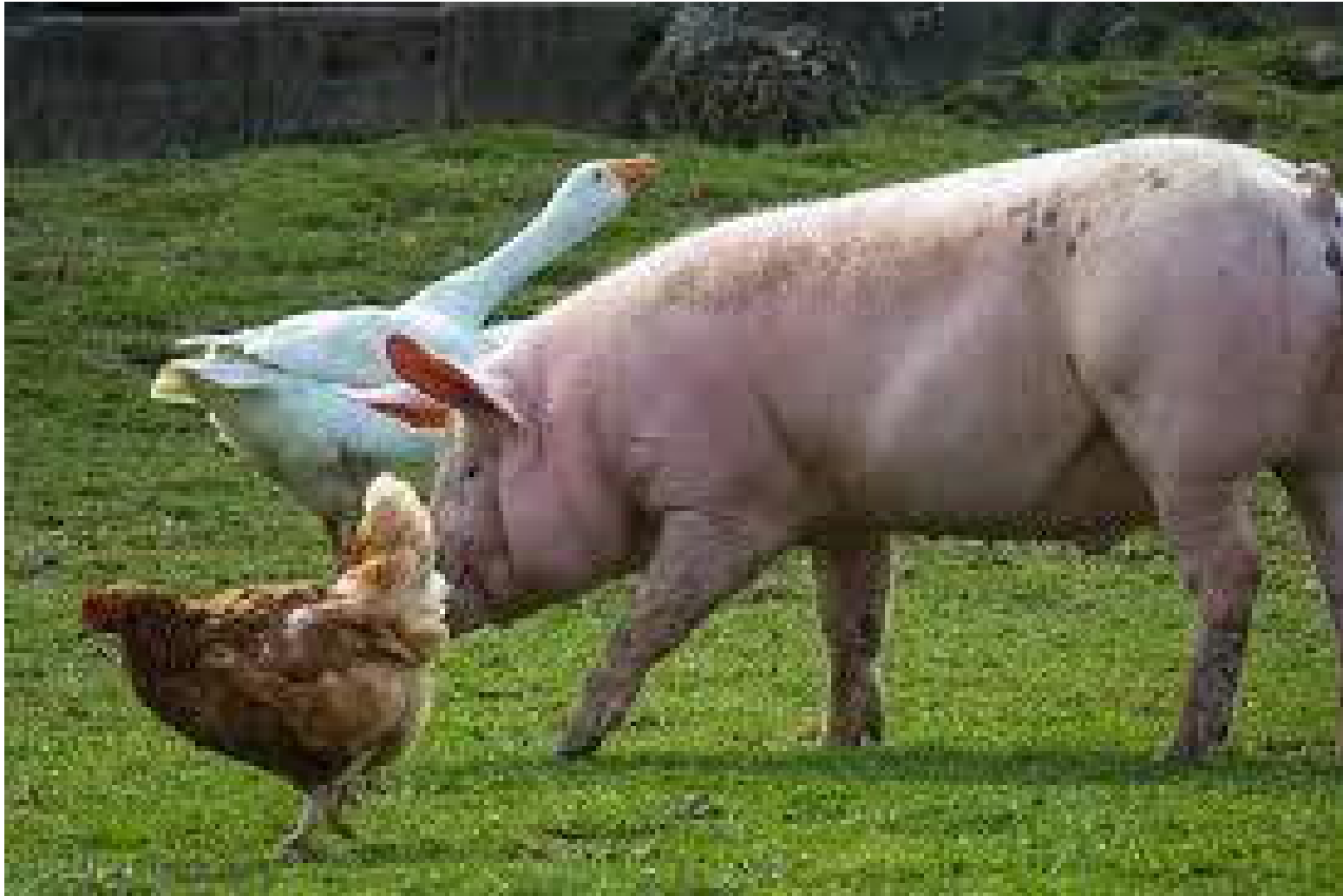
Luvat

- Nuoren siipikarjan (Gallus gallus –linnut enintään 30 viikkoisia) ruokinnassa **tavanomaisesti tuotettuja valkuaisrehuja voidaan käyttää enintään 5 % siirtymäkaudella, joka päättyy 31.12.2026** -> Lupa haetaan Ruokavirastosta
- **Lupa hankkia tavanomaisia, enintään 18 viikon ikäisiä munantuotantoon tarkoitettuja kananuorikoita luomutuotantoon päättynyt 31.12.2021.**
- Poikkeuslupa hankkia alle kolmen päivän ikäisiä tavanomaisia untuvikkoja jatkuu.
- Siipikarjan laidunten ja ulkoilualueiden siirtymävaihetta voidaan lyhentää yhdellä vuodella

Muistutus

- kun luomunantuntuottaja ostaa luomunuorikoita, hänen tulee saada myyjältä sertifikaatti ja vaatimustenmukaisuusvakuus tai vastaavat asiakirjat, jolla myyjä vahvistaa kuuluvansa luomueläinvalvontaan.

Sika

Ruokinta

- Sikojen ruokinnassa rehuomavaraisuusaste on vähintään 30%(20%)
- Lupa tavanomaisen valkuaisrehun käyttöön enintään 35kg porsaille
- **Tavanomaisesti tuotettuja valkuaisrehuja voidaan käyttää enintään 5 % siirtymäkaudella, joka päättyy 31.12.2026 -> Lupa haetaan Ruokavirastosta**

Poikkeus

- Poikkeus koskee ainoastaan valkuaiskasveja ja sen lisäksi seuraavien ehtojen on täytyttävä
 - Alueet kuuluvat omaan luomuyksikköön
 - Lohkoilla kasvaa rehukasveja tai valkuaiskasveja
 - Laidun tai rehulohkot eivät ole kuuluneet luomuyksikköön 5 aiempaa vuotena
- Esimerkkejä
 - 20% omaa SV1 ja loput omaa SV2
 - 20% omaa SV1 ja 5% osto SV2
 - 20% omaa SV1 ja 5% osto SV2 ja loput omaa SV2

Siirtymäsäännökset

- Ulkotarhaan, ulkojaloittelualueelle tai laitumelle pääsy vähintään toukokuusta lokakuuhun.
- Vähintään puolet säädetyistä ulkotilojen vähimmäispinta-alasta on oltava rakenteeltaan kiinteää, ei rako- tai ritiläpohjaista.
 - Ulkoisten tilojen uudistamiseen siirtymäsäännös, kunnossa viimeistään 1.1.2030.

Siirtymäsäännökset

- Mikäli siirtymävaiheita käytetään, tulee niistä tehdä tarkat suunnitelmat jossa eritellään missä ajassa ja mitä muutoksia tehdään.
- Alkuperäiset suunnitelmat tarkastetaan tuotantotarkastuksella vuosittain.

Siirtymäsäännökset

	Sisätila (sikaeläinten käytettävissä varsinaisesti oleva sisämittoina ilmoitettu tila, mukaan lukien juottoastiat, mutta lukuun ottamatta syöttölaitteita, joihin sikaeläimet eivät mahdu makaamaan)		Ulkotila
	Paino	m ² /eläin	m ² /eläin
Porsineet emakot porsaineen vieroitukseen asti		7,5 emakkoa kohti	2,5
Lhasiat, vieroitetut porsaas, nuoret emakot, kasvatuskarjut	enintään 35 kg	0,6	0,4
	yli 35 kg, mutta enintään 50 kg	0,8	0,6
	yli 50 kg, mutta enintään 85 kg	1,1	0,8
	yli 85 kg mutta enintään 110 kg	1,3	1
	yli 110 kg	1,5	1,2
Siitossiat		2,5/ joutilas emakko	1,9
		6,0/karju	
		10, jos karsinaa käytetään tavanomaisessa astutuksessa	8

[Valtioneuvoston asetus sikojen suojelusta VNa 629/2012](#)
[Valtioneuvoston asetussikojen suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta Vna 154/2017](#)

Lääkintä

- Tilalla saa olla ainoastaan eläinlääkärin määräämiä lääkevalmisteita.
- Lääkkeiden varoaika on kaksinkertainen ja vähintään 48h.

Luomutiimi

- Kitty Enberg 050395 2583
 - Teija Nielsen 050 390 2784
 - Eila Strang 050 395 2566
-
- luomu.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiitos

Eila Strang
1.4.2022

Luomutiimi

Kitty Enberg, Teija Nielsen, Eila Strang

